

Asia: VN/33727/2023

Vates-säätiön lausunto hallituksen esityksestä laiksi ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

Vates-säätiö sr. on vammaisten ja osatyökykyisten henkilöiden työllistymistä edistävä edunvalvonta- ja asiantuntijaorganisaatio. Hallituksen esityksen osalta Vates-säätiön näkökulma on ammatillisista erityisoppilaitoksista työmarkkinoille siirtyvät opiskelijat, eli vaativaa erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden työllistyminen.

Erityisen tuen laajentaminen esityksen mukaisesti koskemaan myös ammatti- ja erityisammattitutkintoja parantaisi selvästi vammaisten henkilöiden mahdollisuuksia yhdenvertaiseen, esteettömään ja heidän tarpeidensa mukaiseen ammatilliseen koulutukseen ja tätä kautta työllistymiseen. Uudistus on tältä osin hyvin kannatettava.

Ammatillisen koulutuksen kokeilua koskevat säädösehdotukset

Vates-säätiö sr kannattaa esityksen ehdotusta, että kokeilussa olisi riittävä edustus oppilaitoksia myös erityisen tuen asiantuntijuuden kannalta. Tämä voitaisiin toteuttaa esim. niin, että kokeilussa olisi mukana vähintään yksi ammatillinen erityisoppilaitos.

Rahoituksen uudistusta koskevat säädösehdotukset

Yleisenä huomiona säätiö kannattaa esityksen mukaisesti rahoitusperiaatteiden yksinkertaistamista, sillä varsinkin eri kerroinjärjestelmät ovat hyvin monimutkaisia ja niiden vaikutukset käytännön toimintaan osittain hankalia hahmottaa.

Oppimisen tukea ja erityistä tukea koskevat säädösehdotukset

Oppimisen tuki näkyy selkeinä ja pitkään kehitettyinä käytäntöinä ammatillisissa erityisoppilaitoksissa. Näillä on nykyisinkin velvollisuus tukea yleisiä ammattioppilaitoksia erityisen tuen kysymyksissä. Paine näille oppilaitoksille on kasvanut myös mm. oppivelvollisuuden pidentämisen myötä. Ei ole syytä kasvattaa erityisammattioppilaitosten vastuuta enempää, koska suurin osa erityistä tukea tarvitsevista opiskelee jo nyt yleisissä oppilaitoksissa. Oppimisen tuen osaamista on siksi mielekästä lisätä tavallisissa ammattioppilaitoksissa. Esityksessä taustatyönä mainitut Karvin kehittämisuositukset ovat tältä osin edelleen hyvin ajankohtaiset ja käyttökelpoiset ja niitä on syytä viedä eteenpäin.

Esityksen pykälissä §63 ja §64 kaivataan vielä selkeytystä ja täydennystä. Erityisen tuen saamiseen olisi hyvä erikseen kirjata sairaudesta tai vammasta johtuvat tuen tarpeet. On myös kiinnitettävä huomiota pykälien 63 ja 64 keskinäiseen suhteeseen. Millaisiin ja kuinka vaikeisiin oppimisen

haasteisiin pykälän 63 tukitoimilla on tarkoitus vastata. Opiskelijalla tulee olla oikeus erityiseen tukeen myös terveydellisistä syistä.

On tärkeää, että lainsäädännössä pidetään kiinni vammaisilla opiskelijoilla olevasta oikeudesta saada opetusta yleisessä koulutusjärjestelmässä yhdenvertaisesti muiden kanssa ja saada siihen tarvittava yksilöllinen tuki.

Vates-säätiö korostaa lausunnossaan, että erityisen tuen saaminen ammatillisessa koulutuksessa on edellytys koulutuksellisen yhdenvertaisuuden toteutumiseen. Erityisen tuen tarpeet vaihtelevat ja jokaiselle opiskelun ja työelämään siirtymisen tavoitteiden saavuttamista on tuettava yksilöllisesti ja hyvin suunnitellen. Joustavien opintopolkujen rakentaminen erityistä yksilöllistä tukea tarvitseville opiskelijoille auttaa ammatillisen tutkinnon suorittamisessa, ja edelleen työelämäpolun alkuun.

Helsingissä 15. päivänä kesäkuuta 2024

Jaana Pakarinen

Toimitusjohtaja

Vates-säätiö sr